

27.5.2020

Tiedon hyödyntämisen ja avaamisen hankkeen hankeryhmän 1. kokouksen pöytäkirja

Aika: ke 27.5.2020 klo 12.00-15.00

Paikka: Skype-kokous

Osallistujat: Tanja Lahti, hankepäällikkö, VM puheenjohtaja
Olli-Pekka Rissanen, johtava asiantuntija, VM varapuheenjohtaja

Jäsenet:

Lotta Engdahl, erityisasiantuntija, LVM
Pekka Alhojärvi, erityisasiantuntija, MMM
Sami Niinimäki, ylitarkastaja, OKM
Tuula Helander, erityisasiantuntija, STM
Tiina Salminen, johtava asiantuntija, TEM
Jani Heikkinen, neuvotteleva virkamies, VM (myös sihteeristön jäsen)
Anssi Hänninen, erityisasiantuntija, YM
Tarja Riihisaari, toimialan johtaja, Ilmatieteen laitos (ei ollut paikalla)
Roope Tervo, pääarkkitehti, Ilmatieteen laitos
Antti Kosonen, innovaatiojohtaja, Maanmittauslaitos (paikalla klo 13 saakka)
Marja Rantala, ylijohtaja, Maanmittauslaitos (paikalla koko ajan)
Kaisu Harju, ryhmäpäällikkö, Suomen ympäristökeskus
Hannele Orjala, tietopalvelujohtaja, Tilastokeskus
Jussi Mäkitervo, erityisasiantuntija, Liikenne- ja viestintävirasto
Pasi Rautio, projektipäällikkö, Helsingin kaupunki
Markku Rimpelä, strategiajohtaja, Hämeenlinnan kaupunki (paikalla klo 13.50 saakka)
Ismo Hannula, erityissuunnittelija, Hämeenlinnan kaupunki
Katariina Valtonen, kehittämispäällikkö, Kouvolan kaupunki (paikalla klo 13 saakka)
Sirpa Pajula, laatu- ja kehityspäällikkö, Kuopion kaupunki
Pekka Kantola, tietohallintojohtaja, Kuusamon kaupunki
Elisa Kettunen, kehittämispäällikkö, Kuntaliitto (pois n. klo 12:30 - 13:00)
Mikko Hoikka, toimialajohtaja, Medialiitto
Tarmo Toikkanen, toiminnanjohtaja Open Knowledge Finland
Jussi Mäkinen, lakiasiainpäällikkö, Teknologiateollisuus

Pysyvät asiantuntijat (sihteeristö):

Miina Arajärvi, erityisasiantuntija, VM
Mika Honkanen, kehityspäällikkö, Digi- ja väestötietovirasto
Heidi Innanen, hankekoordinaattori, VM

1. Kokouksen avaus ja esityslistan hyväksyminen

Päätös: Kokous avattu ja esityslista hyväksytty. Läsnäolijat todettu.

2. Tiedon hyödyntämisen ja avaamisen hankkeen ja hankeryhmän asettaminen

Päätös: Todettu hankkeen ja hankeryhmän asettaminen.

3. Hankeryhmän jäsenten esittäytymiskierros ja odotukset hankkeelle

Yhteenveto odotuksista hankkeelle:

- Hankkeen toimenpiteiltä odotetaan konkretiaa ja hankkeiden tavoitteiden tosiasiallista toteutumista
- Tiedon hyödyntäminen ja saavutettavuus painopisteenä
- Tiedon laatu ja yhteentoimivuus tärkeässä roolissa
- Tiedon käyttäjä ja asiakaslähtöisyys muistettava
- Tietosuoja ja lainsäädäntö huomioitava (mm. PSI-direktiivi, INSPIRE-direktiivi ja tiedonhallintalaki)
- Tiedon hyödyntäminen tilannekuvan muodostamisessa
- Palveluajattelu korostuu
- Tietojärjestelmien kehittäminen ja rahoitus huomioitava
- Yhdessä tekeminen tärkeää ja kunta-valtio työnjako huomioitava
- Kunnilla valtavasti tietovarantoja ja tietoja on avoimesti saatavilla, mutta hyödyntämiseen panostettava
- Tietoja hyödynnetään hyvin erilaisiin tarpeisiin, jotka huomioitava
- Kuntalaisten osallisuus huomioitava
- Hankkeessa tehtävä myös rajauksia ja valintoja, jotta saadaan aikaan tuotoksia

Päätös: Käyty läpi hankeryhmän jäsenet ja heidän odotukset hankkeelle. Odotukset huomioidaan hankkeen toimenpiteiden suunnittelussa ja toteutuksessa.

4. Hankesuunnitelma ja hankeryhmän jäsenten vastaukset ennakkokysymyksiin

Esiteltiin hankesuunnitelman rakenne ja hankkeen organisointi. Todettiin, että PSI-työryhmistä tulee syötteitä myös hankeryhmän työhön. Käytiin läpi myös keskeiset sidosryhmät. Esiteltiin hankkeen tehtävät ja lyhyesti myös työpaketit.

Käytiin läpi Howspacen kyselyyn saatuja vastauksia ja niistä koostettuja tuloksia. Tavoitteet ja hyödyt on selkeästi kuvattu hankesuunnitelmassa: suurin osa osittain tai täysin samaa mieltä. Hankkeen toimenpiteet tukevat tiedon avaamista: suurin osa oli osittain tai täysin samaa mieltä. Keskusteltiin siitä, mitä erityisesti hankesuunnitelmassa pitäisi täsmentää?

- Hyvin laaja kokonaisuus, kaikki elementit toki liittyvät toisiinsa ja ne tulee huomioida, mutta priorisointia on tehtävä. Avoin lähdekoodi ei kuulu samaan sarjaan kuin rajapinnat.
- Erilaisia tulokulmia on paljon. Mitkä kaikki on tämän asian kannalta keskeisiä elementtejä ja sen jälkeen tulisi tehdä priorisointi? Systematiikkaa lisää – iso kuva.
- Ennakoivaa näkökulmaa tuodaan melko vähän esille.
- Mitä muutosta kullakin osa-alueella halutaan saada aikaan, sitä kautta voitaisiin hakea rajausta. Myös tulisi miettiä mitkä asiat jäävät hankkeen jälkeiseen aikaan.
- Tavoitteita ja visiota tulisi vielä kirkastaa, jotta tiekartta voidaan laatia. Tästä olisi apua myös priorisointiin.
- Tiedon hyödyntämisen edistämistä tulisi korostaa ja avata mitkä ovat edellytyksiä sille, että tietoa voidaan hyödyntää. Jo olemassa olevan tiedon näkökulmaa ei tule unohtaa. Parhaiden käytäntöjen jakamisella asioita voidaan myös edistää.
- Hanke on kohtuullisen lyhyt ja sillä on rajatut resurssit. Voidaan saavuttaa hankkeen aikana ymmärrys siitä, miten tietoja avataan, mitkä ovat pelisäännöt. Voidaan antaa ehdotuksia toimintatapojen muutokseen. Hankkeen päätyttyä ei ehkä ole vielä yhtään tietovarantoa avattu. Tavoitteet tiedon avaamiselle ja hyödyntämiselle tulisi saada osaksi organisaatioiden tavoitteita.
- Datan avaamisen pilottien aika on mennyt, joten tämän hankkeen pilottien tulisi olla aidosti haastavia. Teknisesti korkealaatuisten ja yhteentoimivien datasettien avaamisesta saadaan arvoa.

Seuraavassa kokouksessa on tarkoitus porautua syvemmälle hankkeen työpaketteihin. Kaikki kommentit on kirjattu ylös. Hankkeelle on nyt vahva poliittinen tuki. Tällä hallituskaudella hanke on yksi tärkeimmistä tietopoliittisista toimenpiteistä.

Käytiin läpi avoimet vastaukset Howspacen kysymyksiin. Hankeryhmätyöskentelyltä lähes kaikki odottavat aktiivista osallistumista ja työskentelyä. Kaikki vastaukset käydään yksityiskohtaisesti hankkeen sihteeristössä läpi ja asiaan palataan seuraavassa kokouksessa.

Päätös: Seuraavassa kokouksessa järjestetään työpaja hankkeen toimenpiteistä. Ennen työpajaa annetaan ennakkotehtäviä.

5. Hankkeen työpaketit ja toimenpide-ehdotukset

Käsitellään työpaketti 3:a tarkemmin tulevissa kokouksissa.

Olli-Pekka Rissanen kertoi lyhyesti työpaketti 1:stä. Komission digipaketissa on datastrategia EU:lle, eli tämä tulee olemaan prioriteettina EU:lle ja joudutaan miettimään omaa toimintaa suhteessa EU-kehitykseen. Keskustelussa nostettiin esiin seuraavia asioita:

- Mitä tietopoliittisen selonteon jälkeen tapahtui ja miten tämä työ linkittyy siihen? Tämä työ on tietopoliittisen selonteon toimeenpanoa. Hallinnonalarajat ylittävään työhön tarvitaan ehkä joku oma ryhmänsä. Isomman kuvan koordinaatioon kaivattaisiin toimenpiteitä ja joku taho hoitamaan sitä.
- Esim. avoimen datan tilanteeseen Suomessa tarvittaisiin parempaa tilannekuvaa. Miten on mahdollista tavoittaa esim. kaikki datan avaajat Suomessa?
- Miten tietopoliittikka jalkautuu kuntiin (millä aikataululla kunnat avaisivat tietojaan)? Miten kunnat saadaan konkreettisesti mukaan? Avoimen tiedon käsittely tulisi viedä sisään nykytoimintaan, se on onnistumisen edellytys. Nyt esim. taloustieto on kunnissa epäyhtenäisessä muodossa, vaikka se on julkista ja avattua. Kulttuurimuutokseen tarvittaisiin kuntakentällä tukea. Kirjo kunnissa on laaja.
- Metadataan tarvitaan jonkinlaista automaatiota, koska se vie aikaa. Saavutettavuusdirektiivi tuo oman vaikutuksensa ja siihenkin kaivattaisiin automaatiota.
- Tekoälyn eettiset periaatteet tuotiin esiin

Tanja Lahti kertoi lyhyesti työpaketti 2:n sisällöstä.

Miina Arajärvi esitteli työpaketti 4:n sisältöä. Työpaketeista 2 ja 4 käydyssä keskustelussa nousi esiin seuraavia asioita.

- Hyvien rajapintojen suunnittelu on tärkeää, jotta niistä saadaan käytettäviä. Datan avaamisessa huomioitava myös se, että avataan samalla tavalla ja yhteensovitetaan metatasolla.
- Datan avaaminen voi olla hyvin vaativa ja mittava työ riippuen vaatimuksista.
- Mikä on läpimenoaika julkisessa terveydenhuollossa, raskaita prosesseja. Kv-vertailut sparraavat meitä, positiivisella benchmarkkauksella päästään paremmin eteenpäin.

Päätös: Jatketaan hankkeen työpakettien käsittelyä seuraavassa kokouksessa 16.6.2020

6. Hankkeen viestintä ja sidosryhmäyhteistyö

Käyty läpi hankkeen viestintäsuunnitelma lyhyesti. Esitely lyhyesti myös yhteenveto kuntakeskustelusta ja käyty läpi hankkeen avauswebinaarin ohjelma.

Päätös: Toivottu hankeryhmältä syötteitä/viestiä kaksisuuntaisen viestinnän toimintatavoiksi. Muistutettu avauswebinaariin osallistumisesta.

7. Muut asiat

Toivotaan napakkaa kuvausta ja koostetta tietopolitiikan ja tiedon hyödyntämisen sekä avaamisen nykytilasta. Koosteen työstämiseen tulee käyttää riittävästi aikaa. Myös pienimuotoista tulevaisuuskuvausta voisi tehdä.

Todettu, että PSI-valmistelussa tehdään vaikutusarviointia, joka tuo hankkeelle yhden tietopohjan nykytilan arviointiin. Lisäksi työpakettiexcel tuo yhden tietopohjan nykytilan ja tavoitetilan kuvaamiseen, jota täytyy vielä työstää.

Päätös: Palataan tähän seuraavassa kokouksessa.

8. Seuraavat kokoukset

Päätös: Seuraava kokous pidetään 16.6.2020 klo 9-12 Skypellä. Seuraavassa kokouksessa pidetään työpaja ja laaditaan ennakkotehtävä. Syksyn ensimmäinen kokous pidetään elokuun lopussa Skypellä sekä seuraavat kokoukset lokakuun alussa ja marraskuun lopussa joko Skypellä tai fyysisenä kokouksena.

9. Kokouksen päättäminen

Kokous päätettiin klo 15:01.